

তন্মাথাস্তে জনপদাস্তচৌলাচারবাদিনঃ । অন্তেন্তে রাজভিষ্ণ ক্ষয়ং যাস্তস্তি শীড়িতাঃ ॥ ২৭ ॥

॥ * ॥ ইতি শ্রীভাগবতে মহাপুরাণে পারমহংস্যাং সংহিতায়াং বৈয়াসিক্যাং দ্বাদশক্ষণে রাজবংশালুকীর্তনং নাম প্রথমোইধ্যায়ঃ ॥ * ॥ > ॥ * ॥

শ্রীশুক উবাচ ॥

ততশ্চালুদিনং ধর্মঃ সত্যঃ শৌচং ক্ষমা দয়া । কালেন বলিনা রাজমন্ত্র্যস্ত্র্যামুর্বলং স্মৃতিঃ ॥ ১ ॥

বিত্তমেব কলো নৃণাং জন্মাচারগুণাদয়ঃ । ধর্মশ্চায়বচস্ত্রায়াং কারণং বলমেব হি ॥ ২ ॥

দাঙ্গাত্যে অভিরুচিহৈতু র্মায়েব ব্যাবহারিকে । স্ত্রীহে পুংস্ত্রে হি রতি বিথস্তে সূত্রমেব হি ॥ ৩ ॥

শ্রীধৰমামী ।

কিঞ্চ । তন্মাথাস্তে মাথা বেৰাঃ তে । জনপদা দেশবর্ত্তিনো মহুবাঃ তচৌলাচারবাদিনঃ তেবামেব শীলগাচারো বাদশ তত্ত্বঃ ॥ ২৭ ॥

॥ * ॥ ইতি দ্বাদশে প্রথমঃ ॥ * ॥

বিত্তীরেতু কলেদোবৰুক্তী কক্ষান্তারতঃ । অধর্মিষ্ঠে জনে নষ্টে পুনঃ কৃত্যুগাগমঃ ॥ ০ ॥

কলিধর্মান্ত প্রপঞ্চতি ততশ্চত্ত্বাদিনা ॥ ১ ॥

ধর্ম ঘ্রানোব্যাবস্থায় বলমেব ॥ ২ ॥

দাঙ্গাত্যে ভার্যাপতিভাবে অভিরুচিরেব হেকুর্কুলগোত্রাদিঃ ব্যাবহারিকে আত্মবিক্রয়াদী স্ত্রীহে পুংস্ত্রে তরোঃ রতিকৌশল-
মেব শ্রেষ্ঠে হেতুঃ ন কুলমাচারো বা ॥ ৩ ॥

ক্রমসমন্বয়ঃ ।

॥ * ॥ ইতি দ্বাদশে শ্রীজীবগোব্যাসিক্ততে ক্রমসমন্বয়ে প্রথমোইধ্যায়ঃ ॥ ০ ॥

শ্রীবিশ্বনাথচক্রবর্তী ।

॥ * ॥ ইতি সারাগুর্ণশিক্ষাঃ হর্ষিণ্যঃ তত্ত্বচেতসাঃ । দ্বাদশে প্রথমোইধ্যায়ঃ সমতঃ সঙ্গতঃ সত্যঃ ॥ * ॥

বিত্তীরেতু কলেদোবস্তদষ্টে কক্ষিসম্ভবঃ । কলেবৰ্দ্ধিপরিজ্ঞানং তদষ্টে সত্যামুচাতে ॥ ০ ॥

কলিদোবানাহ তত ইতি ॥ ১ ॥

বিত্তমেবেতি । যস্য বিত্তং বর্ততে স এব সংকুলজন্মা স এব সদাচারঃ স এব সকল ইতোবাত্রে ব্যাখ্যোনঃ ॥ ২ ॥ ৩ ॥

এবং ঐ সকল রাজাদিগের আধীন প্রজা সকল তাত্ত্বাদিগের শীল ও আচারের অনুকরণকারী হইয়া
পরম্পর শীড়িত ও রাজগণ কর্তৃক অত্যাচারিত হইয়া ক্ষয় প্রাপ্ত হইবে ॥ ২৭ ॥

॥ * ॥ ইতি দ্বাদশে প্রথম ॥ * ॥

বিত্তীয় অধ্যায়ে কলির দোষ বৃক্ষির পরে কল্পী অবতার ও অধাৰ্মিকদিগের নাশ পূর্বক পুনঃ সত্য
যুগাগম বর্ণন ॥ ০ ॥

শুকদেব কহিলেন, হে রাজন ! তদনন্তর বলবান্ত কাল বশতঃ প্রতিদিন ধর্ম, সত্য, শুচিতা,
ক্ষমা, আয়ুঃ, বল ও স্মৃতি ক্রমশঃ নষ্ট হইতে থাকিবে ॥ ১ ॥

কলিযুগে মনুষ্যদিগের জন্ম, আচার ও গুণাদি সমুদায় কেবল ধন সংখ্যার উপর নির্ভর করিবে
এবং ধর্ম ও ঘ্রাণের ব্যবস্থাতে বল মাত্র কারণ হইবে ॥ ২ ॥

ভার্যা পতিভাবে অভিরুচি মাত্র হেতু হইবে, তাহাতে কুল গোত্রাদি বিবেচনা থাকিবে না এবং
ক্ষয় বিক্রয়াদি ব্যাবহারিক বিষয়ে অবক্ষণা মাত্র, স্ত্রী পুরুষের কেবল রতি মাত্র এবং আক্ষণদিগের
কেবল সূত্র ধারণ মাত্র শ্রেষ্ঠত্বার হেতু হইবে ॥ ৩ ॥

ଲିଙ୍ଗମେବାଶ୍ରମଥ୍ୟାତାବନ୍ଦୋଷାପତ୍ରକାରଣଂ । ଅବୃତ୍ତ୍ୟା ଶ୍ରୀଯଦୌର୍ବଲ୍ୟଂ ପାଣ୍ଠିତ୍ୟ ଚାପଳଂ ବଚଃ ॥ ୪ ॥
ଅନାଚ୍ୟତୈବାସାଧୁତେ ସାଧୁତେ ଦସ୍ତ ଏବ ହି । ସ୍ଵିକାର ଏବ ଚୋଦ୍ୟାହେ ସ୍ନାନମେବ ପ୍ରସାଧନଂ ॥ ୫ ॥
ଦୂରେ ବାର୍ଯ୍ୟାୟଣଂ ତୀର୍ଥଂ ଲାବଣ୍ୟ କେଶଧାରଣଂ । ଉଦରସ୍ତ୍ରରତା ସ୍ଵାର୍ଥଃ ସତ୍ୟତେ ଧାର୍ତ୍ତମେବ ହି ॥
ଦାକ୍ଷେ କୁଟୁମ୍ବଭରଣଂ ଯଶୋହର୍ଥେ ଧର୍ମମେବନଂ । ଏବଂ ପ୍ରଜାଭିତ୍ତିକ୍ଷାଭିରାକୀର୍ଣ୍ଣ କ୍ଷିତିମଣ୍ଡଳେ ॥
ବ୍ରଙ୍ଗବିଟ୍ କ୍ଷତ୍ରଶୁଭ୍ରାଣାଂ ଯୋ ବଲୀ ଭବିତା ନୃପଃ ॥ ୬ ॥
ପ୍ରଜା ହି ଲୁକୈରାଜୈଯେ ନିମ୍ନନୈର୍ଦ୍ଦୟଧର୍ମଭିଃ । ଆଛିନ୍ଦାରଜ୍ଞବିଗ୍ନା ଯାନ୍ତ୍ରିକିନନଂ ॥ ୭ ॥
ଶାକମୂଳାମିଷକୋର୍ଦ୍ରଫଳପୁଷ୍ପାଷ୍ଟି ଭୋଜନାଃ । ଅନାବୃତ୍ୟା ବିନଞ୍ଜ୍ୟତ୍ତି ଦୁର୍ବିକ୍ଷକରମୀଡ଼ିତାଃ ।

ଶ୍ରୀଧରବ୍ରାହ୍ମି ।

ଆଶ୍ରମାଣଂ ଥାତୌ ଜ୍ଞାନେ ଲିଙ୍ଗମେବ ଦଣ୍ଡାଜିନାଦିକଂ ହେତୁ: ନଷ୍ଟାଚାରବିଶେଯ: ଅନ୍ତୋଷ୍ଠାପତ୍ରକାରଣକୁ ଆଶ୍ରମାଦାଶ୍ରମାତ୍ତରପାଦ୍ମୀଚ
କାରଣଂ । ଯଦା । ବହୁକହଂସାଦୀନାଃ ଅନ୍ତୋଷ୍ଠାପତ୍ରେ ନମକାରାଦିବ୍ୟବହାରେ କାରଣଂ । ଅବୃତ୍ୟା ଶୁଦ୍ଧାର୍ପଣାଦାବମର୍ଯ୍ୟେନ ଶ୍ରାଵଦୁର୍ବଲସଂ ପରାଜୟଃ
ଚାପଳଂ ବଚଃ ବହୁବାଣଂ ॥ ୮ ॥

ଅମାଧୁତେ ଚୌର୍ଯ୍ୟାଦାଭିରୋଗେ । ଅମାଧନଃ ଅଲକ୍ଷାରଃ ॥ ୯ ॥

ଦୂରେ ବର୍ତ୍ତମାନଂ ବାର୍ଯ୍ୟାୟଣଂ ଜଳାଶାରଃ ତୀର୍ଥଃ ନତ୍ତ ଶ୍ରବ୍ରାନ୍ତଃ । ସ୍ଵାର୍ଥଃ ପୁରୁଷାର୍ଥଃ ॥ ୧୦ ॥

ଆଚିନ୍ନା ଅପହୃତା ଦାରୀ ଦ୍ରବିଗାନି ଚ ରାମଃ ତାଃ ॥ ୧୧ ॥

ଅଷ୍ଟିର୍ବୀଜଃ ॥ ୮ ॥

କ୍ରମସଂକଟ: ।

ଲାବଣ୍ୟ ନିମିତ୍ତେ କେଶଧାରଣମେବ କରିବାତ୍ମି ଇତି ମନ୍ତ୍ରମାତ୍ତାନାମଦୟଃ ॥ ୧—୨୨ ॥

ଶ୍ରୀବିଶ୍ଵନାଥଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ ।

ଅନ୍ତୋଷ୍ଠାପତ୍ରୋ ପରମ୍ପରମୁକର୍ମପର୍ବତ୍ରପାଦ୍ମୀ ଲିଙ୍ଗମେବ ଦଣ୍ଡାଜିନଶିଖାତ୍ୟାଗାଦିକରେବ କାରଣଂ ନତ୍ତ ଜ୍ଞାନସମାଚାରାଦିକଂ । ଅବୃତ୍ୟା
ଶୁଦ୍ଧାର୍ପଣାମର୍ଯ୍ୟେନେବ ହେତୁନା ଶ୍ରୀଯଦୌର୍ବଲ୍ୟଂ ଜ୍ଞାନେ ପରାଜୟଃ । ଚାପଳଂ ବଚଃ ଚାପଳାୟୁକ୍ତଃ ଭାବଣଂ ॥ ୪ ॥ ୯ ॥

ବାର୍ଯ୍ୟାୟଣଂ ଜଳାଶାରଃ ॥ ୯—୧୧ ॥

ଆଶ୍ରମେର ପରିଚୟ ବିଷୟେ ଦୃଶ୍ୟ ଓ ମୃଗ ଚର୍ମାଦି ଧାରଣ ମାତ୍ର, ପରମ୍ପରା ନମକାରାଜି ବ୍ୟବହାରେ ଚିହ୍ନ ଧାରଣ
ମାତ୍ର, ଏକ ଆଶ୍ରମ ହଇତେ ଅନ୍ୟ ଆଶ୍ରମେ ଗମନେର ଲିଙ୍ଗଗ୍ରହଣ ଓ ପାଣ୍ଠିତ୍ୟ ବିଷୟେ ବାକ୍ୟେର ଚପଳତା ମାତ୍ର
କାରଣ ହଇବେ ॥ ୪ ॥

ଅମାଧୁତା ବିଷୟେ ନିର୍ଧନତା ମାତ୍ର, ସାଧୁତା ବିଷୟେ ଦସ୍ତ ମାତ୍ର, ବିବାହେ ସ୍ଵିକାର ମାତ୍ର, ସ୍ନାନାଦି ଦେହଶୁଦ୍ଧି
ବିଷୟେ ଅନ୍ତ ପରିକ୍ଷାର ମାତ୍ର ହେତୁ ହଇବେ ॥ ୫ ॥

ଦୂରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଜଳାଶଯଇ ତୀର୍ଥ ମାତ୍ର, କେଶଧାରଣ କେବଳ ଲାବଣ୍ୟାର୍ଥ ମାତ୍ର, ଉଦରସ୍ତ୍ରରତା କେବଳ ସ୍ଵାର୍ଥମାତ୍ର
ଏବଂ ସତ୍ୟ ବ୍ୟବହାରେ ଧୂଷ୍ଟତା ମାତ୍ର କାରଣ ହଇବେ ॥

ପରିବାରବର୍ଗ ପୋଷଣେ ଦସ୍ତତା ପ୍ରକାଶ ମାତ୍ର, ଧର୍ମାନୁଷ୍ଠାନ କେବଳ ଯଶୋଲାଭାର୍ଥ ମାତ୍ର ହଇବେ । ଏଇକ୍ଲପ
ଦୁଷ୍ଟ ପ୍ରଜାବର୍ଗ ଦ୍ଵାରା କ୍ଷିତିମଣ୍ଡଳ ସମାକୀର୍ଣ୍ଣ ହଇଲେ ଆଙ୍ଗା, କ୍ଷତ୍ରିୟ, ଦୈଶ୍ୟ ଓ ଶୁଦ୍ଧଦିଦିଗେର ମଧ୍ୟେ ଯିନି ବଳବାନ
ହଇବେନ ତିନିଇ ରାଜା ହଇବେନ ॥ ୬ ॥

ଏବଂ ଲୋଭୀ, ନିର୍ମଣ ଓ ଦସ୍ତ୍ୟବ୍ୟକ୍ତିକାରୀ ରାଜା କର୍ତ୍ତକ ପ୍ରଜା ସକଳ ଅଗହତଦାର ଓ ଅଗହତଧନ ହଇୟା
ପର୍ବତ-କାନନେ ଗମନ କରିବେ ॥ ୭ ॥

ପ୍ରଜାଗଣେର ମଧ୍ୟେ ଦୁର୍ବିକ୍ଷ ଓ ରାଜକର ଦାନେ ପୀଡିତ ହଇୟା ଶାକ ମୂଳ ଫଳ ବନ୍ଦମଧୁ ଆମିଷ ପୁଷ୍ପ ଓ ବୀଜ
ଭୋଜନ କରତ କତକ ଅନାବୃତ୍ୟାତେ ଆଗତ୍ୟାଗ କରିବେ ॥

শীতবাতাতপপ্রায়ড় চিতৈরগ্নেত্তৎঃ প্রজাঃ । ক্ষুভ্রত্ভাং ব্যাধিভিশ্চেব সংতপ্যান্তে চ চিত্তম্ভা ॥
ত্রিংশতিবর্ষাণি পরমায়ঃ কলো নৃণাং ॥ ৮ ॥

ক্ষীয়মাণেষু দেহেষু দেহিনাং কলিদোষতঃ । বর্ণাশ্রমবতাং ধর্মে নষ্টে বেদপতে নৃণাং ॥ ৯ ॥

পাষণ্ডপ্রচুরে ধর্মে দস্যপ্রায়েষু রাজস্ত । চৌর্যানৃতবৃথাহিংসানানাবৃত্তিষ্যু বৈ নৃষু ॥ ১০ ॥

শূদ্রপ্রায়েষু বর্ণেষু ছাগপ্রায়াষু ধেনুষু । গৃহপ্রায়েষাশ্রমেষু যৌনপ্রায়েষু বক্ষ মু ॥ ১১ ॥

অনুপ্রায়াস্বোষধীষু শমীপ্রায়েষু স্থান্ত্রুষু । বিদ্যুৎপ্রায়েষু মেষেষু শৃণ্যপ্রায়েষু মদ্যমু ॥ ১২ ॥

ইথং কলো গতপ্রায়ে জনেষু খরধর্মিষ্যু । ধর্মত্রাণায় মন্ত্রেন ভগবান্ বতরিষাতি ॥ ১৩ ॥

চরাচরগুরো বিষ্ণোরোগ্রস্তাখিলাঞ্জনঃ । ধর্মত্রাণায় সাধুনাং জন্মকর্মাপনুভয়ে ॥ ১৪ ॥

শ্রীধরস্থামী ।

ক্ষীয়মাণেষিতাদীনাঃ ইথং কলো গতপ্রায় ইতি পঞ্চমেনাব্যৱঃ । ক্ষীয়মাণেষু অল্পপ্রমাণেষু ॥ ৯ ॥

দস্যপ্রায়েষু চৌরহুলোষু চৌর্যানৃতবৃথাহিংসাদা নানাবৃত্তয়ো ষেষাঃ তেষু ॥ ১০ ॥

ছাগপ্রায়াষু প্রমাণতঃ ক্ষীরতশ্চ অজাতুলাষ্ম ॥ ১১ ॥

স্থান্ত্রুষু ধেনুষু বিদ্যুৎপ্রায়েষু তড়িবৃহলেষু শৃণ্যপ্রায়েষু ধর্মরহিতেষু সন্মন্ত্র গৃহেষু ॥ ১২ ॥

জনেষু খরধর্মিষ্যু দুঃসহচেষ্টিতেষু কলো গতপ্রায়ে সমাপ্ত প্রাপ্তে ॥ ১৩ ॥

এতৎ প্রপঞ্চরতি চতুর্ভি: । চরাচরগুরোরীখরবৈশ্চেব ধর্মত্রাণে হেতু: শুরুবেশ্বরভূটেকপাদানং অধিলস্ত বিষ্ণোজনঃ কারণসা ইতোবস্তুতস্য বিষ্ণোর্জন্ম সাধুনাং ধর্মত্রাণায় । ধর্মত্রাণপ্রয়োজনমাহ কর্মাপনুভয়ে মোক্ষায় ॥ ১৪ ॥

শ্রীবিষ্ণুগ্রন্থচক্রবর্তী ।

স্থান্ত্রুষু ধেনুষু ॥ ১২ ॥ ১০ ॥

বিষ্ণোর্জন্ম ভবিষ্যতি সাধুনাঃ কর্মাপনুভয়ে মোক্ষায় ॥ ১৪ ॥ ১৫ ॥

প্রজাগণ শীত, বায়ু, রৌদ্র, বৃষ্টি ও হিম প্রভৃতিতে ও পরম্পর বিবাদে এবং ক্ষুধা তৎকায় ও ব্যাধি চিত্তায় সন্তপ্ত হইবে । কলিতে সন্তুষ্যদিগের ত্রিংশাং বা বিংশতি অথবা পঞ্চাশৎ বর্ষ মাত্র পরমায় হইবে ॥ ৮ ॥

এবং কলি দোষে দেহিদিগের দেহ ক্ষীণ হইলে ও বর্ণাশ্রমাচারি লোকদিগের বেদবিহিত ধর্ম পথ নষ্ট হইলে ॥ ৯ ॥

ধর্ম পাষণ্ড বহুল হইলে, রাজগণ দস্যপ্রায় হইলে ও মনুম্য সকল চৌর্য, মিথ্যা, বৃথাহিংসা ইত্যাদি নামা বৃত্তি সম্পন্ন হইলে ॥ ১০ ॥

বর্ণ সকল শূদ্রপ্রায় হইলে, গো সকল ছাগ প্রায় হইলে, আশ্রম সকল গৃহপ্রায় হইলে বক্ষ সকল যৌনপ্রায় হইলে ॥ ১১ ॥

ওষধির গুণ সকল ক্রুম প্রায় হইলে, বৃক্ষ সকল শমী প্রায় হইলে, মেঘ সকল বিদ্যুৎ প্রায় হইলে, এবং গৃহ সকল শৃণ্য প্রায় অর্থাৎ ধর্মরহিত হইলে, কলির শেষাবস্থা জানিতে হইবে ॥ ১২ ॥

এইরূপে কলির শেষ প্রায় হইলে, লোক সকল গর্দভতুল্য দুঃসহ চেষ্টিত হইলে ধর্ম পরিত্রাণের নিমিত্ত সত্ত্ব গুণে ভগবান্ অবতীর্ণ হইবেন ॥ ১৩ ॥

কারণ, সাধুদিগের ধর্ম রক্ষার নিমিত্ত ও মোক্ষের নিমিত্ত অধিগাঞ্জা চরাচর গুরু ঈশ্বর বিষ্ণুর জন্ম হইয়া থাকে ॥ ১৪ ॥

ସନ୍ତୁଲ ଶାମମୁଖ୍ୟାନ୍ତ ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କ ମହାଜ୍ଞନଃ । ଭବନେ ବିଷ୍ଣୁମଶ୍ମଃ କଳ୍ପିଃ ପ୍ରାତୁର୍ଭବିଷ୍ୟତି ॥ ୧୫ ॥

ଅଶ୍ଵମାଣୁଗମାରହ ଦେବଦତ୍ତ ଜଗଂପତିଃ । ଅସିନା ସାଧୁଦମନମଟୈଶ୍ଵର୍ଯ୍ୟଗୁଣାନ୍ଵିତଃ ॥

ବିଚରମାଣୁନା କୌଣ୍ଡାଂ ହେଯେନା ପ୍ରତିଗନ୍ଧାତିଃ ।

ନୃପଲିଙ୍ଗଚନ୍ଦୋ ଦସ୍ୟନ୍ କୋଟିଶୋ ନିହନିଷାତି ॥ ୧୬ ॥

ଅଥ ତେଷାଂ ଭବିଷ୍ୟତି ମନାଂସି ବିଶଦାନି ବୈ । ବାସୁଦେବାଙ୍ଗରାଗାତିପୁଣ୍ୟଗନ୍ଧାନିଲମୃଶାଂ ॥

ପୌରଜାନପଦାନାଂ ବୈ ହତେଷଖିଲଦୟ ଯୁ ତେଷାଂ ପ୍ରଜାବିସର୍ଗଶ୍ଚ ସ୍ଵବିର୍ତ୍ତଃ ସନ୍ତବିଷ୍ୟତି ॥

ବାସୁଦେବେ ଭଗବତି ସନ୍ତମୁତ୍ତେ ହଦି ହୃଦେ ॥ ୧୭ ॥

ସଦାବତୀର୍ଣ୍ଣେ ଭଗବାନ୍ କଳ୍ପିର୍ମର୍ମପତି ଇରିଃ । କୃତଂ ଭବିଷ୍ୟତି ତଦା ପ୍ରଜାସୁତିଶ୍ଚ ସାତ୍ତ୍ଵିକୀ ॥ ୧୮ ॥

ସଦା ଚନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚ ସୂର୍ଯ୍ୟଶ୍ଚ ତଥା ତିଷ୍ଯବୁଦ୍ଧିପତି । ଏକରାଶୋ ସମେଷ୍ୟତି ଭବିଷ୍ୟତି ତଦା କୃତଂ ॥ ୧୯ ॥

ଶ୍ରୀଧରସାମୀ ।

ସନ୍ତୁଲଗ୍ରାମେ ମୁଖ୍ୟ ପ୍ରଥାନଙ୍କ ନାମା ବିଷ୍ଣୁମଶ୍ମୋ ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କ ଭବନେ ଗୃହେ ॥ ୧୫ ॥

ଧର୍ମତାଗପାରମାହ ଅଶ୍ଵମାତ ଅସାଧବୋ ଦମ୍ୟକ୍ଷେ ଯେନ ତମଖମାରହ ଅସିନା ଦସ୍ୟନ୍ କୋଟିଶୋ ନିହନିଷାତୌତ୍ତରେଣ୍ଟର୍ଯ୍ୟାମି ଅସାଧୁଦମନ ଈତି ପାଠେ କାଳବିଶେଷଙ୍କ ତ୍ରୈପକ୍ଷୀୟାତ ଆଣୁନା ଶୀଘ୍ରଗାମିନା ତେନ ହେଯେନ କୌଣ୍ଡାଂ ବିଚରନ୍ ଅଣିମାଦ୍ୟଷ୍ଟ ଐଶ୍ଵର୍ଯ୍ୟାମି ଶୁଣାଶ୍ଚ ମତ୍ୟମକ୍ରମାଦମଃ ତୈରସିତଃ ନୃପଲିଙ୍ଗଚନ୍ଦୋ ରାଜବେଶଚନ୍ଦ୍ରାନ୍ ॥ ୧୬ ॥

ତତ୍ତ୍ଵ ପୁନଃ କୃତ୍ୟଗପ୍ରବୃତ୍ତିଃ ବଜ୍ରୁ ମାହ ସାର୍କାର୍ଯ୍ୟାଃ ତେଷାଂ ପୌରଜାନପଦାନାଂ ମନାଂସି ବିଶଦାନି ଭବିଷ୍ୟତି ତତ୍ର ହେତୁଃ ବାସୁଦେବପାତ୍ର ରାଗେଣ ଚନ୍ଦ୍ରନାଦିନା ଅତିପୁଣ୍ୟଗକ୍ଷେ ଯୋହନିଲଃ ତଃ ସୃଶ୍ଟୀତି ତଥା ତେଷାଂ ସ୍ଵବିର୍ତ୍ତଃ ସ୍ତୁଲତରଃ ॥ ୧୭ ॥

କୃତ୍ୟଗପ୍ରବୃତ୍ତିଃ ସଦାବତୀର୍ଣ୍ଣ ଇତି ପ୍ରଜାନାଂ ସ୍ଵତଃ ପ୍ରତ୍ୱତଃ ॥ ୧୮ ॥

ତଦ୍ସତିରକାଳୋଗଲଙ୍ଘନମାହ ସଦା ଚନ୍ଦ୍ରଶ୍ଚତି ତିଥାଃ ପୁଷ୍ୟଃ ଅସର୍ଥଃ ଚନ୍ଦ୍ରଶ୍ର୍ଵାବୁଦ୍ଧିପତିନାଂ ସଦା ପୁଷ୍ୟନକ୍ଷତ୍ର୍ୟୋଗଃ ତଦା କୃତ୍ୟଗଃ ଭବିଷ୍ୟତିଃ ସଦାପି ପ୍ରତି ଦ୍ୱାଦଶାବ୍ଦଙ୍କ କକ୍ଟିଟରାଶୀ ବୁଦ୍ଧିପତି ବର୍ତ୍ତମାନେ ହିତ୍ତାମ୍ବୁ ଅମାବାସ୍ୟାମ୍ବୁ ତେଷାଂ ଅଯାଗାମପି ପୁଷ୍ୟଯୋଗଃ ସନ୍ତବତି ତଥାପି ତେଷାଂ ମହ ପ୍ରବେଶୋହତ ବିବକ୍ଷିତଃ ସମେଷ୍ୟତ୍ତୀତି ବଚନାଂ ଅତ୍ୟେ ନାତିପ୍ରମଦଃ ॥ ୧୯ ॥

ଶ୍ରୀ ବିଖନାଥଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ ।

. ଦେବୈଃ ପ୍ରାଚୀପିତାନ୍ତଃ ଦେବଦତ୍ତ ଆଣୁନା ଶୀଘ୍ରଗାମିନା ଅସାଧବୋ ଦମ୍ୟକ୍ଷେ ଯେନ ତମସାଧୁଦମନଃ । ନୃପଲିଙ୍ଗଚନ୍ଦୋ ରାଜବେଶଚନ୍ଦ୍ରାନ୍ ॥ ୧୬ ॥

ସ୍ଵବିର୍ତ୍ତଃ ଧର୍ମନିଷ୍ଠତ୍ୟା ସ୍ତୁଲତରଃ ॥ ୧୭ ॥

ସ୍ଵତଃ ପ୍ରତ୍ୱତଃ ॥ ୧୮ ॥

ମତ୍ୟଗାରତ୍ତକାଳଃ ଲକ୍ଷ୍ୟତି । ଯଦେତି ତିଥାଃ ପୁଷ୍ୟଃ । ଅସର୍ଥଃ । ଚନ୍ଦ୍ରଶ୍ର୍ଵାବୁଦ୍ଧିପତିନାଂ ସଦା ପୁଷ୍ୟନକ୍ଷତ୍ର୍ୟୋଗଃ ଯୋଗପଦା କୃତ୍ୟଗଃ ଭବିଷ୍ୟତିଃ ସଦାପି ପ୍ରତି ଦ୍ୱାଦଶାବ୍ଦଙ୍କ କକ୍ଟିଟରାଶୀ ବୁଦ୍ଧିପତି ବର୍ତ୍ତମାନେ ହିତ୍ତାମ୍ବୁ ଅମାବାସ୍ୟାମ୍ବୁ ତେଷାଂ ଅଯାଗାମପି ପୁଷ୍ୟଯୋଗଃ ସନ୍ତବତି ତଥାପି ତେଷାଂ ମହ ପ୍ରବେଶୋହତ ବିବକ୍ଷିତଃ ସମେଷ୍ୟତ୍ତୀତି ବଚନାଂ ଅତ୍ୟେ ନାତିପ୍ରମଦଃ ॥ ୧୯ ॥

ସନ୍ତୁଲଗ୍ରାମନିବାସି ମହାଜ୍ଞା ବିଷ୍ଣୁମଶ୍ମଃ ନାମକ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ଗୃହେ କଳ୍ପି ପ୍ରାତୁର୍ଭୂତ ହଇବେ ॥ ୧୫ ॥

ଅଣିମାଦ୍ୟ ଅଈତୈଶ୍ଵର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ମତ୍ୟ ସକଳାଦ୍ୟ ଗୁଣାନ୍ଵିତ ଜଗଂପତି କଳ୍ପି ଦ୍ରୁତଗାମି ଦେବଦତ୍ତ ଅଶେ ଆରୋହଣ ପୂର୍ବିକ ଖଡ଼ଗ ଦ୍ୱାରା ଅସାଧୁ ଦମନ କରିଯା ପୃଥିବୀତେ ବିଚରଣ କରତ ନୃପଚିହ୍ନଧାରି କୋଟି କୋଟି ଦସ୍ୟ ଗଣକେ ନିହତ କରିବେ ॥ ୧୬ ॥

ଏଇରୂପେ ଦସ୍ୟ ମକଳ ହତ ହଇଲେ ବାସୁଦେବେର ଅମରାଗ ଚନ୍ଦ୍ରନାଦିର ପୁଣ୍ୟନକ୍ଷୁତ୍ର ବାୟୁପର୍ଶେ ପୌରଜାନପଦ ଅଜାଦିଗେର ମନ ପବିତ୍ରୀକୃତ ହଇବେ ଏବଂ ମତ୍ୟମୂର୍ତ୍ତି ଭଗବାନ୍ ବାସୁଦେବ ହୃଦିନିଷିତ ହଇଲେ ତାହାଦେର ବହୁତର ଅଜାଟ ଉତ୍ୟନ ହଇବେ ॥ ୧୭ ॥

ଧର୍ମପତି ଭଗବାନ୍ ହରି ସଥନ କଳ୍ପିକାରୀ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ ହଇବେ ତଥନଇ କୃତ୍ୟଗ ଆରାନ୍ତ ହଇବେ ଏବଂ ମାତ୍ରିକ ଅଜା ମକଳ ପ୍ରସୂତ ହଇବେ ॥ ୧୮ ॥

ସେ ସମୟେ ପୁଷ୍ୟ ନକ୍ଷତ୍ରେ ମହିତ ଏକ ଯୋଗେ ଚନ୍ଦ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟ ଓ ବୁଦ୍ଧିପତି ଏକ ରାଶିତେ ମହାଗତ ହଇବେ ତଥନଇ ମତ୍ୟମୁଗ ଆରାନ୍ତ ହଇବେ ॥ ୧୯ ॥

ଯେହତୀତା ବର୍ତ୍ତମାନା ଯେ ଭବିଷ୍ୟାଙ୍କୁ ଚ ପାର୍ଥିବାଃ । ତେ ତ ଉଦେଶତଃ ପ୍ରୋତ୍ସାହିଜାଃ ମୋମନୂର୍ଯ୍ୟଯୋଃ ॥ ୨୦ ।
ଆରଭ୍ୟ ଭବତୋ ଜନ୍ମ ଯାବନ୍ନାଭିଷେଚନଂ । ଏତଦ୍ଵର୍ଷମହାଶ୍ରଦ୍ଧାନ୍ତରଃ । ଏତଦ୍ଵର୍ଷମହାଶ୍ରଦ୍ଧାନ୍ତରଃ ॥ ୨୧ ॥

ସପ୍ତବୀଣାଙ୍କ ପୂର୍ବେ ଯୌ ଦୃଶ୍ୱେତେ ଉଦିତୋ ଦିବି । ତଯୋଙ୍କ ମଧ୍ୟେ ନକ୍ଷତ୍ରଃ ଦୃଶ୍ୱେତେ ସଂ ସମଃ ନିଶି ॥
ତେବେ ଖୟମେ ଯୁକ୍ତାନ୍ତିଷ୍ଠନ୍ତାଦଶତଃ ନୃଣାଃ । ତେ ହଦୀଯେ ଦିଜାଃ କାଳେ ଅଧୁନା ଚାଶ୍ରିତା ମୟାଃ ॥ ୨୨ ॥

ଶ୍ରୀଧରସ୍ମାମୀ ।

ଏବଂ ନବମକ୍ଷମାରଭ୍ୟ ଅମୁକ୍ରାନ୍ତଃ ବୈବପ୍ରତମନୋର୍ବଶହ୍ୟଃ ନିଗରୟତି ଯେହତୀତା ଇତି ଉଦେଶତଃ ସଂକ୍ଷେପ ତଃ ॥ ୨୦ ॥

କଲିଯୁଗାବାହ୍ନରବିଶେଷଃ ବକ୍ତୁ ମାହ ଆରଭ୍ୟତାଦିନା ବର୍ଷମହାଶ୍ରଦ୍ଧାନ୍ତରଃ ପଞ୍ଚଦଶୋତ୍ରରଃ ଶତକ୍ଷେତ୍ର କ୍ଷୟାପି ବିରକ୍ଷୟା ଅଧାର୍ମରମଂଥୋରଃ
ବକ୍ତୁ ତତ୍ତ୍ଵ ପରୀକ୍ଷିତ ନନ୍ଦଯୋରକ୍ଷରଃ ଦ୍ୱାତାମ୍ବନଃ ବର୍ଷାଣାଂ ସାର୍ଦ୍ଦମହାଶ୍ରଦ୍ଧାନ୍ତରଃ ଭବତି ଯତଃ ପରୀକ୍ଷିତ ସମକାଳଃ ମାଗଧଃ ମାର୍ଜାରିମାରଭ୍ୟ ବିପୁଜ୍ଞାଷ୍ଟା
ବିଂଶତୀ ରାଜାନଃ ମହାଶ୍ରଦ୍ଧମରଃ ଭୋକ୍ଷ୍ୟାନ୍ତିତ୍ୟକ୍ଷରଃ ନବମକ୍ଷମରେ ଯେ ବାହ୍ୟର୍ଥ ତୁପାଳା ଭାବ୍ୟାଃ ସାହ୍ୟଦିତମରମିତି ତତଃ ପଞ୍ଚ ପ୍ରଦୋତନା ଅଛି
ତ୍ରିଂଶ୍ଚ ଶତଃ ଶତଃ ଶିଶୁନାଗାଶ୍ଚ ଯଷ୍ଟୁ ତୁରଶତତଃ ଭୋକ୍ଷ୍ୟାନ୍ତିତ୍ୟକ୍ଷରାତ୍ ॥ ୨୧ ॥

କଲେ: ପ୍ରାୟଶ୍ଚିଂ ବୃକ୍ଷିକୁ ନିର୍କଳ୍ପଯିତୁଃ କାଳଜ୍ଞାନୋପଲକ୍ଷନମାହ ସପ୍ତବୀଣାଙ୍କେ ଅସମରଃ । ପ୍ରାଗଗ୍ରାମଶକ୍ଟିକାରଃ ତାରାମଶକ୍ତିଃ ସପ୍ତବୀର୍ବିଷ୍ଣୁଃ
ମଶୁଳଃ ତତ୍ର କିଞ୍ଚିତୁମରେଥାଗ୍ରହନୀୟୋ ମରୀଚିତ୍ତଃ ପଞ୍ଚଦାନତ୍ର ଯୁଗକର୍ମରାକାରୋ ବଶିଷ୍ଟଃ ସତାର୍ଯ୍ୟଶ୍ରଦ୍ଧଃ ପଞ୍ଚଦାନିଷତ୍ତରମହାନୀୟୋହଜିରାଃ
ତତଃ ପଞ୍ଚାଂ ଚତୁରଶ୍ରତାରାଚତୁକେ ଶ୍ରୀଶାନ୍ତାମତ୍ତିଃ ତତୋ ଦକ୍ଷିଣତଃ ପୁଲଶ୍ୟଃ ପୁଲଶ୍ୟାଂ ପଞ୍ଚମତଃ ପୁଲହଃ ତତ ଉତ୍ତରତଃ କ୍ରତୁଃ ଏବଂ ହିତେ
ତେବେ ମଧ୍ୟେ ଯୌ ପୂର୍ବୋ ଉଦୟମରେ ପ୍ରଥମମୁଦିତୋ ଦୃଶ୍ୱେତେ ପୁଲହ କ୍ରତୁ ସଂଜ୍ଞେ ତ୍ୟାଗେ ତ୍ୟାଗେ ପୁଲହୋଚ ମଧ୍ୟେ ସଂ ସମଃ ଦକ୍ଷିଣତଃ
ସମଦେଶାବହିତଃ ଅଖିତ୍ତାଦିମୁ ଅଗ୍ରତମଃ ନକ୍ଷତ୍ରଃ ଦୃଶ୍ୱେତେ ତେନ ତତୈବ ଯୁକ୍ତା ନୃଗମଦଶତଃ ତିଷ୍ଠିତି ତେ ଚ ଦିଜାଃ ହଦୀଯେ କାଳେ ଅଧୁନା ମୟା
ଆଶ୍ରିତା ବର୍ତ୍ତସେ ॥ ୨୨ ॥

ଶ୍ରୀବିଶ୍ଵନାଥଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ ।

ନବମମାରଭ୍ୟାପକ୍ରାନ୍ତଃ କଥାମୁପସଂହରତି ଯେହତୀତା ଇତି ॥ ୨୦ ॥

ଏତଦ୍ଵର୍ଷମହାଶ୍ରଦ୍ଧାନ୍ତରେ ସଂଖ୍ୟାପାମୀ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ପରୀକ୍ଷିତ ସମକାଳବର୍ତ୍ତି ମାର୍ଜାରି ପ୍ରତ୍ୟେନାମାନନ୍ଦାଂ ଭୋଗକାଳମଂଧ୍ୟାତ୍ କିଞ୍ଚି-
ନ୍ତ୍ୟନଃ ମାର୍ଜିମାହ୍ୟଃ ସର୍ଵାପି ତବନ୍ତି ତତ୍ତ୍ଵେଭାବଃ ଥିଷ୍ଠିତମହାପତ୍ନୀନାମାନନ୍ଦାଂ ବିଲାପାନନ୍ତର୍ଯୋଗ ସଂଖ୍ୟାକାରୀତି ଜ୍ୟେଷ୍ଠଃ ॥ ୨୧ ॥

ଅଥ କଲେକ୍ଷପତିକାଳଃ ବୃକ୍ଷିକାଳଙ୍କ ନିର୍କଳ୍ପଯିତୁଃ କାଳଜ୍ଞାନବିଶେଷମାହ ସପ୍ତବୀଣାମିତି ପ୍ରାଗଗ୍ରାମଶକ୍ଟିକାରଃ ତାରାମଶକ୍ତିଃ ସପ୍ତବୀର୍ବିଷ୍ଣୁ-
ମଶୁଳଃ ତତୋଦୟମରେ ପୂର୍ବୋ ପ୍ରଥମମୁଦିତୋ ପୁଲହକ୍ରତୁମଙ୍ଗଜେ ଯୌ ନିଶି ଦୃଶ୍ୱେତେ । ତ୍ୟାଗେ ଗତମଧ୍ୟାଦୟାତ୍ ତମମୈକେକଃ ନକ୍ଷତ୍ରଃ
ତିଷ୍ଠିତି ଏକୈକଶତବର୍ଷଃ ବ୍ୟାଗ୍ରା ତେନ ତେବେ ଯୁକ୍ତା ଧ୍ୟାନିଷିଷ୍ଠିତି ଇତି ନିଯମଃ । ଅଧୁନା ତୁ ତେ ମୟାଶ୍ରିତା ବର୍ତ୍ତସେ ଇତି ତେନାଶ୍ରେଷ୍ଠ-
ତେୟ କୁଞ୍ଚପ୍ରାହର୍ତ୍ତବଃ । ମୟାଶ୍ରିତେୟ ତେୟ ତଦନ୍ତକ୍ଷାନଃ କଲିପରେଶଚ ପୂର୍ବୀବାଢାଃ ପ୍ରାପ୍ନେସୁ କଲେବୁର୍ବିରତ୍ୟାତ୍ମରଗ୍ରହଦୃଷ୍ଟା ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ॥ ୨୨ ॥

ଚନ୍ଦ୍ରବଂଶେ ଓ ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶେ ଉତ୍ତପ୍ତ ଅତୀତ ବର୍ତ୍ତମାନ ଓ ଭବିଷ୍ୟତ ରାଜ୍ୟାଦିଗେର ଆମ ଉଦେଶେ ତୋମାର
ନିକଟ ବର୍ଣନ କରିଲାମ ॥ ୨୦ ॥

ତୋମାର ଜନ୍ମ ଅବଧି ମହାନଦୀର ରାଜ୍ୟାଭିଷେକ କାଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏକ ମହାଶ୍ରଦ୍ଧାନ୍ତ ପଞ୍ଚଦଶ ବ୍ୟାପର
ଅତିବାହିତ ହଇବେ ॥ ୨୧ ॥

କଲିଯୁଗେ ଥ୍ୟାବନ୍ତି ଓ ବୃକ୍ଷିକୁ ନିର୍କଳ୍ପନ କରିବାର ନିମିତ୍ତ କାଳ ଜ୍ଞାନେର ଉପଲକ୍ଷନ କହିତେଛେ, ହେ ରାଜନ !
ସପ୍ତବୀନକ୍ଷତ୍ରାକ୍ଷକ ସପ୍ତବୀର୍ବିଷ୍ଣୁ ମଶୁଳେର ମଧ୍ୟେ ଯେ ଦୁଇଟୀ ନକ୍ଷତ୍ରକୁପ ଧ୍ୟାକେ ଆକାଶ ମଶୁଳେ ଥିଥିବା
ଉଦିତ ହିତେ ଦେଖିତେ ପାଓଯା ଯାଏ, ତତୁଭୟେର ମଧ୍ୟେ ସମଦେଶାବହିତ ଯେ ଅଖିତ୍ୟାଦି ଏକ ଏକଟୀ ନକ୍ଷତ୍ରକୁ
ରାତ୍ରିକାଳେ ଦେଖା ଯାଏ, ତାହାର ଏକ ଏକଟୀର ସହିତ ଯୁକ୍ତ ହଇଯା ଏହି ସପ୍ତବୀର୍ବିଷ୍ଣୁ ମନୁଷ୍ୟ ପରିମାଣେର
ଏକ ଏକ ଶତ ବ୍ୟାପର ଅବଶ୍ରିତି କରେନ, ମେହି ସକଳ ଧ୍ୟାକୁ ଅଧୁନା ତୋମାର ମଧ୍ୟେ ମୟାନକ୍ଷତ୍ରକୁ ଆଶ୍ରି
କରିଯା ରହିଯାଛେ ॥ ୨୨ ॥

ବିଷେର୍ଗବତୋ ଭାନୁ: କୃଷ୍ଣାଖୋହମୌ ଦିବଂ ଗତଃ । ତଦା ବିଶେ କଲିଲୋକଂ ପାପେ ସତ୍ରମତେ ଜନଃ ॥୨୩
ସାବଂ ସ ପାଦପଦ୍ମାଭ୍ୟାଂ ସ୍ପୃଶଗ୍ରାହେ ରମାପତିଃ । ତାବଂ କଲି ବୈ ପୃଥିବୀଂ ପରାକ୍ରମ୍ଭଂ ନଚାଶକ୍ର ॥୨୪ ॥
ସଦା ଦେବର୍ଷୀଃ ସପ୍ତ ମଘାମୁ ବିଚରନ୍ତିହି । ତଦା ପ୍ରବୃତସ୍ତ କଲି ଦ୍ୱାଦଶାଦଶତାତ୍ରକଃ ॥ ୨୫ ॥

ଶ୍ରୀଧରମ୍ବାଗୀ ।

କେୟ ମଦାନୁ ବର୍ତ୍ତମାନେସୁ ସଂକୁ ସଦା ବିଷେର୍ଗଭାନୁ ଭାତୀତି ଭାନୁ: ଶୁଦ୍ଧମହାଅକୋ ଦେହ: ଦିବଃ ବୈକୁଞ୍ଚଂ ଗତଃ ତଦା କଲିଯୁଗମବିଶେ ସଂ
ସମ୍ପିନ୍ ସୁଗେ ଜନଃ ପାପେ ସମତେ ଇତି କଲିଯୁଗମ ଲଙ୍ଘଣ ॥ ୨୩ ॥

ନମ୍ନ ଶ୍ରୀରକ୍ଷେ ପୃଥିବୀଃ ବର୍ତ୍ତମାନେ ସନ୍ଧାନକମେଳ କଲି: ପ୍ରବିଷ୍ଟ ଏବ ଆସୀଃ ସତାଃ ତଥାପି ତାପନ୍ତର ପରାକ୍ରମୋନାଭବଦିତ୍ୟାହ ଯାବଦି-
ତ୍ୟାମି ପରାକ୍ରମ୍ଭଂ ଅଭିଭବିତୁଃ ॥ ୨୪ ॥

ଅତୋ ସଦୋକ୍ତ ଏବ କଲି ପ୍ରବେଶ କାଳ ଇତ୍ୟାହ ସଦା ଦେବର୍ଷୀ ଇତି ଦିବ୍ୟେନ ମାନେନ ସନ୍ଧ୍ୟାମନ୍ଦାଃଶାତ୍ରାଃ ସହ
ଯୋ ଦ୍ୱାଦଶାଦଶତାତ୍ରକଃ ସ କଲି: ତଦା ସନ୍ଧାନମତିକ୍ରମ୍ୟ ପ୍ରବିଷ୍ଟ ଇତ୍ୟାର୍ଥ: ॥ ୨୫ ॥

କ୍ରମମନ୍ତର: ।

ବିଷେରିତି । ସଦା ଶୁଦ୍ଧାବତାରଶ୍ରୀ ବିଷେ ଶୁଦ୍ଧଶ୍ରାଦ୍ଧଶ୍ରୀହାନୀଯଶ୍ରୀ କୃଷ୍ଣାଖୋ ଭାନୁ: ଶୂର୍ଯ୍ୟମଶୁଦ୍ଧହାନୀଯଃ ଦିବଃ ଆପଞ୍ଚିକଲୋକାଗୋଚରଂ
ମୟୁରାଦୀନାମେବ ପ୍ରକାଶବିଶେଷଂ କ୍ରମଂ ବୈକୁଞ୍ଚଂ ଲୋକଂ ଗତଃ ତଦା କଲିଲୋକମବିଶେ । ଏବାଂ ଚ ପ୍ରକାଶ: ପୃଥିବୀଷ୍ଠୋହୟଃ ତଦନ୍ତକ୍ଷାନଶତ୍ୟା
ତାମ୍ପୃଶରେବ ବିରାଜତେ ଅତ୍ସ୍ଵା ନ ସ୍ପୃଶୁଣ୍ଟେ । ପୃଥିବୀଦି ଭୂତମୟେରାଭିର୍ବାରାହୋତ୍କଃ । ମହାକନ୍ଧାଦିରିବ । ଯତ୍ତ ଆପଞ୍ଚିକ ଲୋକ
ଗୋଚରୋ ମ୍ୟୁରାଦି ପ୍ରକାଶ: ମୋହ୍ୟଃ କୃପମ୍ଭା ପୃଥିବୀଃ ସ୍ପୃଶରେବାବତୀର୍ଣ୍ଣଃ । ଅତ୍ସ୍ଵା ସ୍ପୃଶୁଣ୍ଟେ ତାନ୍ଦୈଶ୍ରିବାନ୍ଧାଭିନ୍ଦୂଶ୍ରମାନ କଦମ୍ବାଦିରିବ
ଅଞ୍ଚିଂଚ ପ୍ରକାଶେ ସଦାବତୀର୍ଣ୍ଣୋ ଭଗବାନ୍ ତଦା ତ୍ରେ ପ୍ରଶ୍ନେନାପ ତ୍ରେ ପ୍ରଶ୍ନୀତାଃ ସ୍ପୃଶରେବାନ୍ତେ ଶ୍ରୀ
ପୁନର୍ମୃଶରେବ ଭ୍ୟତି ଯଦ୍ୟପୋବଂ ତଥାପି ସ୍ଵେଚ୍ଛଦେନ କଟିଦିବେନ ବିବକ୍ଷା ତତ୍ତ ତାବଗନ୍ତ୍ୟା ॥ ୨୩ ॥

ତଦେତଦଭିପ୍ରେତାହ । ଯାବଦିତି । ପରାକ୍ରାନ୍ତମିତାନେନ ତ୍ରେ ପୂର୍ବମପି କିଞ୍ଚିତ୍ କାଳଃ ଦ୍ୟାପ୍ୟ ପ୍ରବିଷ୍ଟୋହ୍ସାବିତି ଜାପିତଃ ॥ ୨୪—୨୭ ॥

ଶ୍ରୀବିଶ୍ଵନାଥଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ ।

ତାତ୍ପାପି ମଘାଶ୍ଵେ ସଦା ଭଗବତୋ ଭାନୁ: ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣା କିରଣକ୍ରମୋ ବୈକୁଞ୍ଚନାଥଃ ଦିବଃ ବୈକୁଞ୍ଚଂ ଗତଃ କୃଷ୍ଣାଖୋ
ର୍ଯ୍ୟଃ ସଃ । ଭାତୀତି ଭାନୁ: ଶୁଦ୍ଧମହାଅକୋ ଦେହ ଇତି ସାମିଚରଣଃ ॥ ୨୩ ॥

ନମ୍ନ ଦ୍ୱାଦଶ ମନ୍ଦାଃଶଶେ ଭଗବଦବତାରମଧ୍ୟ ଏବ ସଦା ହର୍ଷୋଧନୋଦ୍ବୁଦ୍ଧଂ ପ୍ରବର୍ତ୍ତମାମଃ ତତୋ ଦ୍ରୌପଦୀବନ୍ଦାକର୍ଯ୍ୟମସମୟମେ ଭଗବଦାବିଷ୍ଟଃ
କଲି: ପୃଥିବୀମଧିକର୍ତ୍ତୁଃ ପ୍ରଥମ: ଶ୍ରୁତ୍ୟହୂର୍ତ୍ତଃ ଚକାରେତି ଶ୍ରତ: ସତାଃ ତଦପି ସ ତଦାକିଞ୍ଚିକର ଏବାସୀଦିତାହ ଯାବଦିତି କୃଷ୍ଣାବତାରମଧ୍ୟ
କଲ ଚତୁର୍ଭିବର୍ତ୍ତେ ସେନ ପାଦେ ଲୋକମୁଖାବହେରିତି ପୃଥିବୀକୁତ୍ସେତାଯୁଗତୋହିପି ଧର୍ମଶ ପ୍ରାବଳ୍ମାଃ କୁତ୍ତଃ କଲେନ୍ଦ୍ରା ପରାକ୍ରମ ଇତି
ତାଃ ॥ ୨୪ ॥

ଅତୋ ମଘାଶ୍ଵେ ର୍ଥିଷ୍ୟ କୃଷ୍ଣାନ୍ତକ୍ଷାନକ୍ଷମମନ୍ତରକଷଣ ଏବ କଲି: ପ୍ରବିଷ୍ଟ ଇତ୍ୟାହ ସଦେତି । ଦ୍ୱାଦଶାଦଶତାତ୍ରକ
ସନ୍ଧ୍ୟାମନ୍ଦାଃଶାତ୍ରାଃ ସହେତ୍ୟାର୍ଥ: ॥ ୨୫ ॥

ଯଥନ ଭଗବାନ୍ ବିଷୁଵ ଶୁଦ୍ଧମହାଅକ ଦେହ ବୈକୁଞ୍ଚେ ଗମନ କରିଯାଇଛେ, ମେହ କାଳାବଧି କଲି ଏହି ଲୋକେ
ପ୍ରବେଶ କରିଯାଇଛେ, ମୁତ୍ରାଂ ତ୍ରେକାଳ ଅବଧି ଲୋକ ମକଳ ପାପେ ରତ ହଇଯାଇଛେ ॥ ୨୩ ॥

ସାବଂ କାଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମେହ ରମାପତି ପଦ ଦ୍ୱାରା ପୃଥିବୀ ସ୍ପର୍ଶ କରିଯାଇଛେ, ତାବଂ କାଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କଲି
ପୃଥିବୀକେ ଆକ୍ରମଣ କରିତେ ସମର୍ଥ ହୟ ନାଇ ॥ ୨୪ ॥

ସଥନ ସପ୍ତ ଦେବର୍ଷି ଗଣ ଯଦା ନକ୍ଷତ୍ରେ ବିଚରଣ କରିବେ, ତଥନ କଲି ପ୍ରବୃତି ଦ୍ୱାଦଶ ଶତ ବ୍ୟସର ଅଭିତ
ହେଯାଇୟେ ସନ୍ଧ୍ୟା ଅତିକ୍ରମ ହେବେ ॥ ୨୫ ॥

ସଦା ମସାତ୍ୟୋ ଯାଞ୍ଚନ୍ତି ପୂର୍ବାଷାଢାଂ ମହର୍ଷୟଃ । ତଦା ନନ୍ଦାଂ ପ୍ରଭୁତୋସ କଲିବୁର୍ଦ୍ଧିଃ ଗମିଷ୍ୟାତି ॥ ୨୬ ॥
ସମ୍ମିଳିତ କୁଷ୍ଠୋ ଦିବଃ ଯାତନ୍ତସମ୍ମିଶ୍ରେବ ତଦାହନି । ପ୍ରତିପାନ୍ନ କଲିଯୁଗମିତି ଆହୁଃ ପୁରାବିଦଃ ॥ ୨୭ ॥
ଦିବ୍ୟାକୁନ୍ଦାନାଂ ସହଅନ୍ତେ ଚତୁର୍ଥେତୁ ପୁନଃ କୁତଂ । ଭବିଷ୍ୟାତି ତଦା ନୃଣାଂ ମନ ଆଜ୍ଞା ପ୍ରକାଶକଂ ॥ ୨୮ ॥
ଇତୋସ ମାନବୋ ବଂଶୋ ଯଥା ସଂଖ୍ୟାଯତେ ଭୂବି । ତଥା ବିଟ୍ ଶୁଦ୍ଧ ବିପ୍ରାଣାଂ ତାଙ୍ଗା ଜ୍ଞେୟା ଯୁଗେ ଯୁଗେ ॥ ୨୯
ଏତେଷାଂ ନାମ ଲିଙ୍ଗାନାଂ ପୁରୁଷାଣାଂ ମହାତ୍ମାନାଂ । କଥାମାତ୍ରାବଶିଷ୍ଟାନାଂ କୌର୍ତ୍ତିରେବ ସ୍ଥିତା ଭୂବି ॥ ୩୦ ॥

ଶ୍ରୀଧରସ୍ଵାମୀ ।

କଲେ: ପ୍ରବେଶକାଳମୁକ୍ତ । ତତ୍ତ ବୃଦ୍ଧିକାଳମାହ ଯଦେତି ତଦା ପ୍ରଦୋତନାଂ ପ୍ରଭୁତି ବୃଦ୍ଧି: ଗଛନ୍ ନନ୍ଦାଂ ପ୍ରଭୁତି ଅର୍ତ୍ତବୃଦ୍ଧି: ଗମିଷ୍ୟ-
ତୀତ୍ୟାର୍ଥ: ॥ ୨୬ ॥

ନମ୍ ଯଦା କଲେର୍ଲିପିମୁପଲକଃ ତଦୈବ ପ୍ରବିଷ୍ଟ ଇତି ଯୁକ୍ତଃ ତତ: ପୂର୍ବମେବ ପ୍ରବେଶ: ପରଃ ବୃଦ୍ଧିରିତାତ୍ କିଃ ପ୍ରମାଣଃ ତତାହ ସମ୍ମିଳିତି
ପ୍ରତିପାନ୍ନଃ ପ୍ରବିଷ୍ଟ: ଇତିଜ୍ଞାତଃ ପୁରାବିଦଃ ପୂର୍ବଜ୍ଞାତାରଃ ॥ ୨୭ ॥

କଲେରନ୍ତରଃ କୃତ୍ୟୁଗ ପ୍ରବେଶମାହ ଦିବ୍ୟାକୁନ୍ଦାନାମିତି ଚତୁର୍ଥେ କଲୌ ପ୍ରବେଶନାବ୍ଦ ପରିମିତେନାଂଶେନାପି ସହାତୀତେ ସତୀତାର୍ଥ: । କୃତ-
ୟୁଗପ୍ରବେଶଚିନ୍ତମାହ ଯଦା ନୃଣାଂ ମନ ଆଜ୍ଞାପ୍ରକାଶକଂ ଭବିଷ୍ୟାତି ତଦେତି ॥ ୨୮ ॥

ରାଜ୍ୟବଂଶୋକ୍ତାଃ ହିତିଃ ଭାଙ୍ଗ୍ୟାଦି ବଂଶେଷପ୍ରତିଦିଶତି ଇତୋସ ଇତି ଯଥା ଯାତିରଙ୍ଗନୀଚାବସ୍ଥାତି ଶ୍ରାନ୍ତା ଅବସ୍ଥା: ବଂଶା ଇତି ବା
ପାଠଃ ॥ ୨୯ ॥

ଏତ୍ କୌର୍ତ୍ତିନନ୍ତ ବୈରାଗ୍ୟୋପଯୋଗିତାମାହ ଏତେଷାମିତି ନାମେବ ଲିଙ୍ଗ: ଜ୍ଞାପକଂ ଯେବାଂ ତେଷାଂ କଥାମାତ୍ରେବୈବଶିଷ୍ଟାନାଂ କୌର୍ତ୍ତିରେବ
ଶ୍ରତଃ: ନତୁ ରାଜ୍ୟ ପୁନ୍ନାଦୟୋ ବା ॥ ୩୦ ॥

ଶ୍ରୀବିଶ୍ଵନାଥଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ ।

କଲେବୁର୍ଦ୍ଧିକାଳମାହ ଯଦେତି ॥ ୨୬ ॥

ନମ୍ କଲେ: ଅର୍ଥମସନ୍ଧ୍ୟାଯାଃ କୁଷ୍ଠୋହବତୀର୍ଥ ଇତି ନବୀନା ବଦନ୍ତି ତପ୍ରେତ୍ୟାହ ସମ୍ମିଳିତି ଅତୋ ଯୁଗାନାଃ ପୂର୍ବମସନ୍ଧ୍ୟାଂଶେଷେ ଏବ ଆରଣ୍ୟ-
ମମୟ ଇତି ମୋ ନିଯମ: ମୋହପି କଲେର୍ଭଗବନ୍ତପାତ୍ରାଦ୍ୱାରା ଏବାତ୍ମଦିର୍ବିତ ଭାବ: ॥ ୨୭ ॥

କୃତ୍ୟୁଗ ପ୍ରବେଶକାଳମାହ ଦିବୋତ୍ତି ଚତୁର୍ଥେ କଲୌ ତଦୀୟମଙ୍କାଂଶେଷସମୟେ ଇତ୍ୟାର୍ଥ: ॥ ୨୮ ॥

ମାନବୋବଂଶୋ ଯଥା ସଂଖ୍ୟାଯତେ ମନୁବଂଶାନାଂ ଯାବତ୍ୟ: ମନ୍ଥ୍ୟା ଯଥୋକ୍ତା ଇତ୍ୟାର୍ଥ: । ତତୈବ ତତ୍ର ତତ୍ରତାନାଃ ବୈଶ୍ଵାଦିବଃଶାନାମପି ତାବତ୍ୟ:
ମନ୍ଥ୍ୟା ଅଲୁକ୍ତା ଆପଙ୍ଗେଜ୍ଞୋଃ ॥ ୨୯ ॥

ନାମେବ ଗିଞ୍ଜଃ ଜ୍ଞାପକଂ ଯେବାଂ ॥ ୩୦ ॥

ସଥନ ଈ ମଣିର୍ବି ଗଞ୍ଜି ମଦା ହିତେ ପୂର୍ବାଷାଢାଯ ଗମନ କରିବେନ ତଥନ ଅବଧି ଅର୍ଥାଂ ନନ୍ଦାଭିଷେକ
ଅବଧି ଏହି କଲି ଅତିଶ୍ୟ ବ୍ରାହ୍ମ ପ୍ରାଣ ହିତେ, ପୂର୍ବତନ ପଣ୍ଡିତେ ॥ ୨୬ ॥

ସେ ଦିନ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବୈକୁଞ୍ଚ ଗମନ କରିଯାଇନ ମେହି ଦିନ ଅବଧିଇ କଲିଯୁଗ ପ୍ରତିପାନ୍ନ ହିଯାଇେ, ପୂର୍ବତନ
ପଣ୍ଡିତେରା ଏଇରୂପ କହିଯାଇନ ॥ ୨୭ ॥

ଦିନ୍ୟ ପରିମାଣେ ସହସ୍ର ବ୍ୟସରେ ପର ଚତୁର୍ଥ ଯୁଗ କଲି ଅତୀତ ହିଲେ ପୁନର୍ବୀର ମତ୍ୟଯୁଗ ଆରଣ୍ୟ ହିଲେ,
ତ୍ର୍ୟକାଳେ ଗନ୍ଧୁସ୍ୟଦିଗେର ମନ ଆଜ୍ଞାପ୍ରକାଶକ ହିଲେ ॥ ୨୮ ॥

ଏହି ସକଳ କ୍ଷତ୍ରିୟ ମନୁବଂଶଦିଗେର ପୃଥିବୀତେ ବର୍ତ୍ତମାନ କାଳ ଯେମନ ମନ୍ଥ୍ୟାତ ହିଲ, ମେହିରୂପ ଯୁଗେ
ଯୁଗେ ଉଚ୍ଚ ନୀଚ ଅବସ୍ଥାପନ୍ନ ବୈଶ୍ୟ, ଶୁଦ୍ଧ ଓ ଭାଙ୍ଗଣେର ଅବସ୍ଥାନ ମନ୍ଥ୍ୟାତ ଜାନିବେ ॥ ୨୯ ॥

କଥାମାତ୍ରେ ଅବଶିଷ୍ଟ ଏହି ସକଳ ମହାତ୍ମା ମହାପୁରୁଷଦିଗେର ନାମେର ଚିହ୍ନ ପୃଥିବୀତେ କେବଳ କୌର୍ତ୍ତି ମାତ୍ର
ଅବସ୍ଥିତ ହିଲେ, ରାଜ୍ୟ ପୁନ୍ନାଦୟୋ କିଛୁଇ ଥାକିବେ ନା ॥ ୩୦ ॥

ଦେବାପିଃ ଶାନ୍ତନୋ ଭ୍ରାତା ମରୁଶେଚକ୍ଷୁ କୁବଂଶଜଃ । କଳାପତ୍ରାଗ ଆସାତେ ମହାଯୋଗବଲାଞ୍ଛିତୋ ॥
ତାବିହେତ୍ୟ କଲେରାନ୍ତେ ବାନ୍ଧଦେବାନୁଶିକ୍ଷିତୋ । ବର୍ଣ୍ଣଶ୍ରମୟୁତଂ ଧର୍ମଂ ପୂର୍ବବ୍ରତ ପ୍ରଥୟିଷ୍ଯତଃ ॥ ୩୧ ॥
କୃତଂ ତ୍ରେତା ସାପରଥ କଲିଶେଚତି ଚତୁର୍ଯୁଗଂ । ଅନେନ କ୍ରମ୍ୟୋଗେ ଭୂବି ଆଣିଯୁ ବର୍ତ୍ତତେ ॥ ୩୨ ॥
ରାଜମେତେ ଯତ୍ତା ପ୍ରୋତ୍ତା ନରଦେବାନ୍ତଥାପରେ । ଭୂମୌ ମମସଂ କୃତ୍ସାନ୍ତେ ହିତ୍ୱେଶାଂ ନିଧନଂ ଗତାଃ ॥ ୩୩ ॥
କୁମିବିଭୁତ୍ସ୍ଵାସଂଜାନ୍ତେ ରାଜନାନ୍ନୋହପି ଯତ୍ତ ଚ । ଭୂତଞ୍ଚକ୍ ତ୍ରେତାତେ ସ୍ଵାର୍ଥଂ କିଂ ବେଦ ନିରଯୋ ଯତଃ ॥ ୩୪ ॥
କଥଂ ମେଯମଥିଶ୍ଚାନ୍ତୁଃ ପୂର୍ବୈମେ ପୂର୍ବୈଶ୍ଵର୍ତ୍ତା । ମଂପୂତ୍ରଣ ଚ ପୌତ୍ରଣ ମଂପୂର୍ବା ବଂଶଜଣ୍ଣ ବା ॥ ୩୫ ॥

ଶ୍ରୀଧରମାରୀ ।

କଳାବୁଂପନ୍ନାନାଃ ରାଜବଂଶାଦୀରାଃ ପୁନଃପ୍ରୁତ୍ତିପକାରମାହ ଦେବାପିଃ ମୋମବଂଶଜଃ ମରୁସ୍ତ ଦୂର୍ଯ୍ୟବଂଶଜଃ କଳାପତ୍ରାଗୋ ନାମ ସୋଗିନାମା-
ବାସଃ ପ୍ରୋତ୍ତାକଃ ॥ ୩୧ ॥

ଇମମେ ପ୍ରକାରଃ ଅତି ଚତୁର୍ଯୁଗଂ ଦର୍ଶଯତି କୃତମିତି ॥ ୩୨ ॥

ଏତେବାଂ ନାମଲିଙ୍ଗାନାମିତ୍ୟାଦି ଯଦୃତଃ ତ୍ରେତାପଞ୍ଚରତି ରାଜ୍ୟରିତି ପଞ୍ଚତିଃ ॥ ୩୩ ॥

ମମସଂ କୃତେତାନେନ ଯୁଦ୍ଧିତଃ ଭୂତଞ୍ଚକ୍ ଭୂତଙ୍ଗୋହପ୍ରବୃତ୍ତିଃ ନିଶ୍ଚତି କୁମିତି ରାଜନାନ୍ନଃ ରାଜେତି ନାମ ସତ ତତ୍ତ୍ଵାପି ଦେହାନ୍ତେ କୁମଯୋ ବିଷ୍ଟା
ଭୟେତି ବା ସଂଜ୍ଞା ଭବିଷ୍ୟାତି ତ୍ରେତାତେ ତଦ୍ରଥଃ ଯୋ ଭୂତଞ୍ଚକ୍ ଭୂତେତୋ । କ୍ରହତି ମ କିଂ ସ୍ଵାର୍ଥଂ ବେଦ କୁତ ଇତାପେକ୍ଷାରାଃ ହେତୁଦେନ ଭୂତ-
ଜ୍ଞୋହଃ ବିଶିନ୍ନିଷ୍ଟ ଯତୋ ଭୂତଙ୍ଗୋହାଃ ନିରଯୋ ଭ୍ୟତୀତି ॥ ୩୪ ॥

ମମସଂପକାରାଂ ପ୍ରଥମରତି କଥମିତି ମେଯମଥିଶ୍ଚାନ୍ତୁଃ ଭୂମିଃ ପୂର୍ବରୈଃ ପୂର୍ବୈଶ୍ଵର୍ତ୍ତା ମତୀ ଇଦାନୀଃ ମଂପୂର୍ବାଚ ମତୀ ମଂପୁତ୍ରାଦେଃ କଥଂ ଶାଦି-
ତ୍ୟେବଃ ॥ ୩୫ ॥

ଶ୍ରୀନିଖନାଥଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ ।

କଳାବୁଂମନ୍ନାନାଃ ରାଜବଂଶାନାଃ ପୁନଃପ୍ରୁତ୍ତିପକାରମାହ । ଦେବାପିଃ ମୋମବଂଶଜଃ ॥ ୩୧ ॥

ଇମମେ ପ୍ରକାରଃ ଅତି ଚତୁର୍ଯୁଗଂ ଦର୍ଶଯତି କୃତମିତି ॥ ୩୨ ॥ ୩୫ ॥

ରାଜନାନ୍ନୋପି ଦେହତ ଅନ୍ତେ ମରଣେ ମତି କୁମାରଦିକମେ ନାମ ତବେବ । ତତ୍ ମେହତ କୁତେ ॥ ୩୪ ॥

ମମସଂପକାରମିତିନୟେ ଦର୍ଶଯତି କଥମିତି । ମଂପୂର୍ବାଚ ମତୀ ମଂପୁତ୍ରାଦେଃ କଥଂ ଶାଦିତ୍ୟେବଃ ॥ ୩୫ ॥

ଚନ୍ଦ୍ରବଂଶୀୟ ଶାନ୍ତନୁର ଭାତା ଦେବାପି ଓ ଇକ୍ଷ୍ଵାକୁବଂଶଜ ମରୁ ମହାଯୋଗବଲାଞ୍ଛିତ ଏହି ଦୁଇ ଜନ ରାଜୀ
କଳାପତ୍ରାଗେ ଅବସ୍ଥିତି କରିବେନ ଏବଂ ତୀହାରା ଉତ୍ତରେ ବାନ୍ଧଦେବ କର୍ତ୍ତ୍ରକ ଅନୁଶିକ୍ଷିତ ହଇୟା କଲିର ଅନ୍ତେ
ଏଥାନେ ଆଗମନ ପୂର୍ବକ ପୂର୍ବୈର ନ୍ୟାୟ ବର୍ଣ୍ଣଶ୍ରମୟୁତ ଧର୍ମ ବିଷ୍ଟାର କରିବେନ ॥ ୩୧ ॥

ମତୀ, ତ୍ରେତା, ଦ୍ୱାପର ଓ କଲି ଏହି ଚାରି ଯୁଗ ପୃଥିବୀତେ ପରିବର୍ତ୍ତି ହଇୟା କ୍ରମେ କ୍ରମେ ଆଣିମାତ୍ରେ
ଅବର୍ତ୍ତି ହେ ॥ ୩୨ ॥

ହେ ରାଜନ୍ ! ଆମା କର୍ତ୍ତ୍ରକ ଉତ୍କ ଏହି ସକଳ ଆକ୍ରାନ୍, କ୍ଷତ୍ରିୟ, ବୈଶ୍ୟ ଓ ଶୂନ୍ୟ ବଂଶୀୟେରା ଏହି ପୃଥିବୀତେ
ମମସଂ ବିଷ୍ଟାର କରିଯା ଅନ୍ତେ ଇହାକେ ପରିତ୍ୟାଗ କରିଯା ନିଧନ ଆଶ୍ରମ ହଇୟାଛେ ॥ ୩୩ ॥

ଶୀହାରା ଏହି ପୃଥିବୀତେ ରାଜୀ ହେବେ ମରଣୋତ୍ତରକାଲେ ତୀହାଦିଗେର ଦେହତ କୁମି ବା ବିଷ୍ଟା କି ଭୟ-
ରକ୍ଷଣେ ପରିଣତ ହଇୟା ଥାକେ, ଅତଏବ ଏହି ଶରୀରେର ନିଶ୍ଚିତ ଯିନି ଭୂତଙ୍ଗୋହ କରେନ, ତିନି ସ୍ଵାର୍ଥ ଅବଗତ
ନହେନ, ସେ ହେତୁ ଭୂତଙ୍ଗୋହ ନରକ ଆସି ହେ ॥ ୩୪ ॥

ଶୀହାରା ଏହି ରକ୍ଷଣ ଭାବେନ, ଆମାର ପୂର୍ବ-ପୂର୍ବମ-କର୍ତ୍ତ୍ରକ ପ୍ରତିପାଳିତ ଏହି ଅଖଣ୍ଡ ପୃଥିବୀ କି ପ୍ରକାରେ
ଆମା କର୍ତ୍ତ୍ରକ ଶାସିତ ହଇୟା ପରେ ଆମାର ପୂର୍ବ, ପୌତ୍ର ବା ବଂଶେ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ହଇବେ ॥ ୩୫ ॥